ASUNTOPOLITIIKAN VUOSIKYMMEN

Huomioita asuntopolitiikan kehittämisohjelmasta

Mari Vaattovaara

ASUNTOPOLITIIKAN ROOLI KOROSTUU

Kodin – turvallisen, terveellisen ja kohtuuhintaisen asumisen sekä viihtyisän asuinympäristön merkitys korostuu epävakauden lisääntyessä. Ilmastonmuutoksen, pandemioiden ja maailmapolitiikan luoma turvattomuus sekä niiden luomat äkilliset muutokset korostavat asuntopolitiikan tärkeyttä ja pitkäjänteisen asuntopoliittisen kehittämisohjelman merkitystä.

NYKYISEN ASUNTOPOLITIIKAN TASOA VOIDAAN MYÖS OSIN KYSEENALAISTAA

- kun lopputuloksena on kaupunkien osalta pienenevä, mutta yhä kalliimpi asuminen, paljolti ahtaissa asunnoissa, etäällä luvatuista palveluista ja vailla viihtyisää ympäristöä.

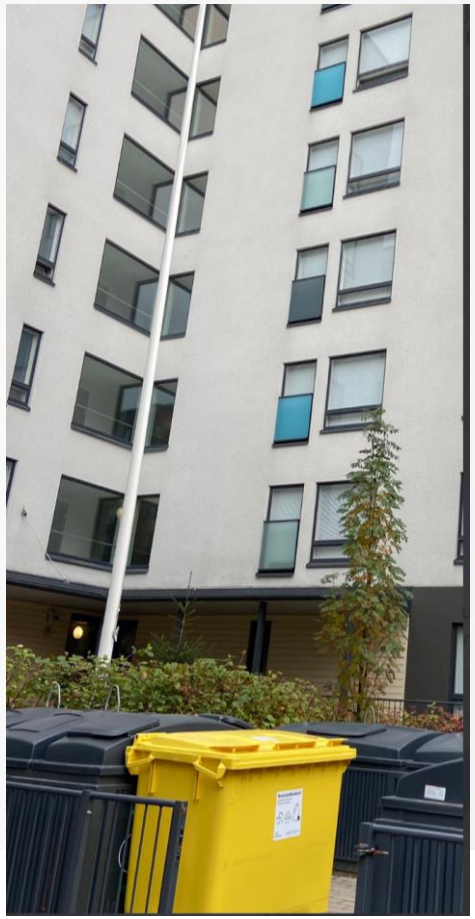

MATKA HELLAHUONEESTA HOTELLIHUONEESEEN ON PYSÄYTETTÄVÄ

- Viimeistään nyt kun yksinasuvien määrän kasvu on hidastunut ja suurin muutos tulee liittymään vanhenevan väestön yksin asumiseen
- Ekologisuus liittyy lämmitystapaan ja materiaaleihin
- Hajautetun uusiutuvan energian tuotannon potentiaali on todellakin iso – kuten ohjelmassa on tunnistettu

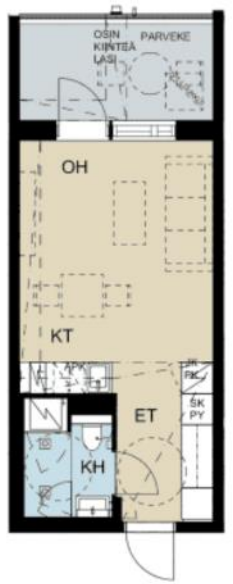

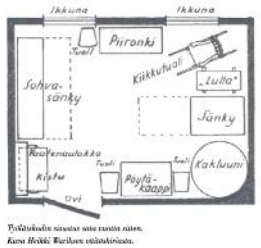

Kuva 27: Sadan vuoden kehityksen kaari hellahuoneesta hotellihuoneeseen. Vielä suurempaan tuotantotehokkuuteen voidaan varmaan päästä yhdistämällä kalliit ja riskialttiit komponentit, kylpyhuone ja keittiö. Olisiko tämä sitten "weskiä"? Ajatus voi tuntua absurdilta, mutta vielä muutama vuosi sitten oli vaikea kuvitella asuntoja myytävän ilman postilaatikkoa tai "sekundäärisiä" tavaroiden säilytystiloja tai huoneella ilman ikkunaa. Rakennusten varustelutason heikennystä onnistutaan perustelemaan kustannussäästöin, vaikka asuntojen hinnat eivät Suomessa edes johdu asuntojen reaalisista kustannuksista vaan alueen yleisestä hintatasosta. Vastaavasti, se mikä lyhytnäköisesti perustellaan asuntojen tehokkaampana tilankäyttönä (tiivistäminen), näkyy ympäröivään kaupunkitilaan nousevina pienvarastokeskittyminä.

SEGREGAATION HALLINNASTA

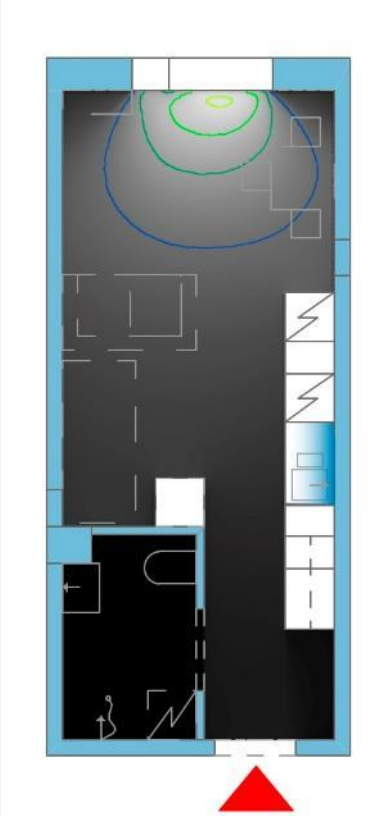

- Kansainvvälisesti keskustojen ulkopuolella olevat isot asuinalueet ovat usein haasteellisia.
- Meillä niihin on lisäksi rakennettu paljon pieniä asuntoja (muuttovilkkaus) juuri hetkellä, jolloin maahanmuutto lisääntyy.
- Jos saman aikaisesti osalla väestöstä valinnan mahdollisuudet kaupunkiseutujen sisällä kasvavat, etätöiden lisääntyessä – voivat asuinalueden erot kasvaa nopeastikin

Kuva: (Pelsmakers & al. 2022)

MYÖS VÄESTÖÄÄN VÄHENTÄVIEN ALUEIDEN ASUMISEN HAASTEET OVAT PITKÄLTI RATKAISEMATTA.

ASUNTOPOLIITTISTA KEHITTÄMISOHJELMAA ON ODOTETTU PITKÄÄN

TYÖN LÄHTÖKOHTANA TOIMINUT TARKASTUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ VUODELTA 2018 OLI ANSIOKAS, KUNNIANHIMOINEN JA TAVOITTEELLINEN.

- Mietinnössä on 42 sivua yksityiskohtaisia ja eriytyneitä pyrkimyksiä. Kuultavana oli tuolloin ollut 70 asiantuntijaa ja valiokunnalle oli toimitettu tämän lisäksi lähes 40 lausuntoa.
- *Osana mietintöä kuvattiin asetettuja tavoitteita jo vuosikymmenen takaa: ”Asuntopolitiikan tavoitteena oli turvata sosiaalisesti ja alueellisesti tasapainoiset ja vakaat asuntomarkkinat, turvata erityisryhmien asumistarpeita ja kehittää asumisen laatua.Tarkoitus oli edistää kohtuuhintaista asumista sekä kaikkien väestöryhmien mahdollisuuksia elämäntilanteeseensa sopivaan asumiseen, kestävää kehitystä, työmarkkinoiden toimivuutta ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia.”*

  pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen vuosille 2012—2015 laatima asuntopoliittisessa toimenpideohjelmassa (3.5.2012).

Nyt arvioitavana oleva asuntopoliittinen kehittämisohjelma on tarpeeseen, pitkään valmisteluun ja epävakauden lisäämään kodin ja asumisen korostumiseen sekä valmistelun aikana kasvaneeseen odotteeseen nähden jäämässä valitettavasti varsin vaatimattomaksi ja kovin yleisluontoiseksi.

YLEISIKSI TAIPUNEET TAVOITTEET OVAT VARMASTI LAAJASTI KANNATETTAVIA

Toimenpiteet jäävät kuitenkin pääosin avoimiksi lupauksiksi erillisten selvitysten, tutkimushankkeiden, kartoitusten tai kehityspyrkimysten tai parantamisten tekemisestä.

Sen sijaan, että ohjelma esittäisi konkreettisia keinoja Tarkastusvaliokunnan mietinnössä tunnistettujen ongelmien ratkaisemiseksi, avataan useita polttavia kysymyksiä edelleen jatkovalmisteluun.

On epäselvää, kuinka näiden lukuisten tutkimusten ja kartoitusten tuloksia tullaan hyödyntämään alkavan asuntopoliittisen ohjelman tavoitteiden toteuttamiseen.

NYKYISTÄ HALLINNOINTIKULTTUURIA ON MYÖS KUVATTU DEMOKRATIAN KRIISINÄ

Esim. Rosanvallon 2013 kuvaa sitä, kuinka virkamiestoimintaan liittyvät väistämisen, välttämisen ja laimentamisen strategiat ovat lisääntyneet samalla kun markkinoiden ja oikeuden lisääntynyt valta heikentää uudistusten demokraattista pohjaa.

Riskinä on, myös meillä, että julkishallinnon tila ja rooli heikkenee.

Niiden, joille on annettu toimivalta, on siis kyettävä (yksin tai yhdessä) vastaamaan laadukkaasta lopputuloksesta ja hyväksyttävästä prosessista.

Keskeistä on kuunnella ja kuulla asukkaiden todelliset - ei toivotut tarpeet ja onnistua vastaamaan niihin.

EI OLE YKSIN POSITIIVISTA, ETTÄ KAUPUNKISEUTUJEN KEHITYSTÄ YRITETÄÄN NYT OHJATA SOPIMUKSIN

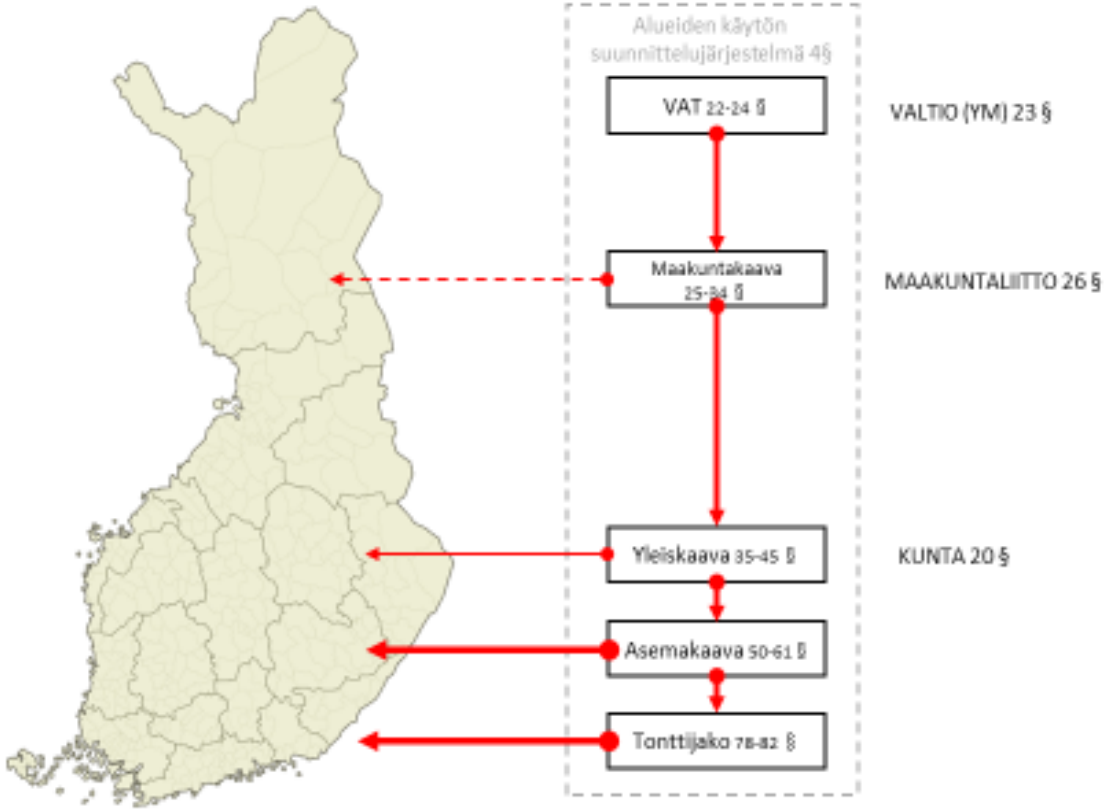

LVM, ARA, VM
MAL-SOPIMINEN JA MAL-RAHOITUS?

MAL-sopimuskäytäntö on siis varsin lyhyessä ajassa muodostunut kilpailijaksi niille tavoitteille, joiden tukena koko kansallisen lainsäädäntömme pitäisi olla

Vaattovaara & al. 2021

HUOLIMATTA VALMISTELUMATKALLA HIEMAN LAIMENTUNEESTA ASUNTOPOLIITTISESTA KOKONAISUUDESTA, PITÄÄ ESITYS SISÄLLÄÄN MONIA ERINOMAISIA HUOMIOITA.

Näistä kolme keskeisintä ovat asumisen laadun korostuminen, asuinalueiden kehittämisen ja segregaation vähentäminen ja nuorten omistusasumista edistävän ASP järjestelmän kehittäminen.

Kiitos!